

ODPOVEDE EURÓPSKEJ KOMISIE NA OSOBITNÚ SPRÁVU EURÓPSKEHO DVORA AUDÍTOROV:

„BIODIVERZITA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY: PRÍSPEVOK SPP NEZASTAVIL POKLES“

ZHRNUTIE

Spoločná odpoveď Komisie na body I – VII

Stratégia v oblasti biodiverzity, ktorú Komisia prijala v roku 2011, zahŕňa šesť cieľov vrátane cieľa 3 o príspevku poľnohospodárstva a lesného hospodárstva. Zatiaľ čo cieľ v oblasti poľnohospodárstva je všeobecný, súvisiace činnosti sú konkrétnejšie.

Pokiaľ ide o cieľ v oblasti poľnohospodárstva, zlepšenie biodiverzity sa meria na základe vyčíslených cieľov zvýšenia stavu ochrany druhov a biotopov európskeho významu v rámci cieľa 1 a 15 % obnovy poškodených ekosystémov v rámci cieľa 2.

Komisia považuje koordináciu medzi politikami EÚ za primeranú a zdôrazňuje, že za meranie genetickej rôznorodosti sú zodpovedné členské štáty. V preskúmaní v polovici trvania stratégie v oblasti biodiverzity sa dospelo k záveru, že návrh spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) je vhodný pre jej ciele: reforma SPP na roky 2014 – 2020 obsahuje širokú škálu nástrojov, ktoré môžu prispieť k podpore biodiverzity. Na dosiahnutie tohto cieľa je teraz potrebné, aby členské štáty prijali tieto opatrenia v dostatočnom rozsahu. Miestnymi príkladmi sa poukazuje na úspešné, udržateľné poľnohospodárske postupy. Ak by sa realizovali v širšej miere, mohli by EÚ nasmerovať späť na cestu k dosiahnutiu cieľa do konca roku 2020.

Metodika Komisie na sledovanie rozpočtu SPP v oblasti biodiverzity sa opiera o medzinárodne dohodnutú metodiku založenú na „Rio markeroch“ Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD). Komisia preto nepovažuje svoju metodiku za nespoľahlivú, aj keď sa diskutuje o použití Rio markerov.

Pokiaľ ide o nástroje SPP, Komisia sa domnieva, že krížové plnenie prispieva k dosiahnutiu ambiciózných cieľov v oblasti biodiverzity prepojením niektorých platieb SPP so súborom základných legislatívnych predpisov, ktoré slúžia ako východisko pre motivačné opatrenia podporované z fondov SPP.

Poradenstvo v rámci poľnohospodárskeho poradenského systému (FAS) je ďalším dôležitým prvkom na podporu poľnohospodárov pri uplatňovaní postupov prospešných pre biodiverzitu. V rámci priamych platieb má významný potenciál na zlepšenie situácie v oblasti biodiverzity ekologizácia.

Široký rozsah pôsobnosti a povinný charakter krížového plnenia a ekologizácie skutočne umožňujú vytvoriť pre poľnohospodárov rovnaké podmienky. Komisia má v tejto súvislosti prioritné možnosti, ktoré majú priaznivý vplyv na biodiverzitu v súčasnej SPP a ešte viac v návrhu budúcej SPP.

Komisia neklasifikuje rôzne agroenvironmentálne záväzky vykonané v Únii ako „svetlozelené“ a „tmavozelené“, čo predstavuje zjednodušený spôsob opisu veľmi vysokého počtu postupov podporovaných v Únii. Hoci je pravda, že náročnejšie agroenvironmentálno-klimatické opatrenia majú nižšiu mieru účasti, Komisia sa domnieva, že koexistencia rôznych druhov takýchto opatrení, ako aj záväzky založené na činnostiach a na výsledkoch zabezpečujú dodatočné verejné statky a prispievajú k plneniu cieľov v oblasti biodiverzity.

Návrh Komisie na budúcu SPP zahŕňa hodnotenie silných a slabých stránok nástrojov SPP a obsahuje konzistentný a posilnený rámec vrátane posilnenej kondicionality, poradenských služieb a ekologických režimov v rámci opatrení prvého a druhého piliera. Členské štáty budú mať vysokú

mieru pružnosti na mobilizáciu týchto nástrojov konzistentným spôsobom s cieľom dosiahnuť vyššiu ambíciu v oblasti biodiverzity a na ich stanovenie v strategických plánoch SPP, ktoré schváli Komisia. Výsledky sa budú každoročne merať prostredníctvom vyhradených spoločných ukazovateľov výsledkov, z ktorých niektoré sa konkrétne týkajú biodiverzity, a prostredníctvom ukazovateľov vplyvu a hodnotení.

VIII. Komisia prijíma všetky odporúčania. Pozri podrobné odpovede Komisie v časti Závěry a odporúčania.

ÚVOD

02. V Európe existujú iné príčiny straty biodiverzity ako zintenzívnenie poľnohospodárstva. V správe Európskej environmentálnej agentúry o stave životného prostredia (správa SOER) sa uvádza, že „európska biodiverzita a ekosystémy čelia kumulatívnym tlakom vyplývajúcim zo zmeny využívania pôdy, zmeny klímy, ťažby prírodných zdrojov a invázií nepôvodných druhov.“ Okrem toho sa v správe ako jedna z hlavných príčin poklesu biodiverzity výslovne uvádza aj opúšťanie pôdy a rozrastanie miest.

V správe SOER sa uvádza aj to, že „dlhodobé trendy v oblasti poľnohospodárskej pôdy, lesov a vo všetkých bežných populáciách vtákov a motýľov žijúcich v trávnych porastoch dokazujú, že v Európe bol zaznamenaný výrazný pokles biodiverzity¹.“

V správe Komisie o preskúmaní v polovici trvania stratégie v oblasti biodiverzity sa okrem toho uvádza, že „celkový vývoj síce vzbudzuje vážne obavy, ale dochádza k mnohým miestnym zlepšeniam priamo vyplývajúcim z osvedčených poľnohospodárskych postupov a opatrení týkajúcich sa biodiverzity v rámci SPP, najmä v rámci agroenvironmentálnych opatrení a v lokalitách sústavy Natura 2000. Tieto úspechy vysielajú dôležitý signál o dosiahnuteľnosti cieľa biodiverzity do roku 2020, mali by sa však viac rozšíriť v záujme dosiahnutia merateľných výsledkov na úrovni EÚ.“

Komisia sa domnieva, že v nemeckej štúdii sa neanalyzovalo bohatstvo druhov hmyzu. Okrem toho sa v tomto článku netestoval predpoklad týkajúci sa poľnohospodárstva ako hnacej sily straty biomasy, ale iných hnacích síl, pričom sa nezistili žiadne jasné príčinné súvislosti. A napokon výsledky štúdie nemusia nevyhnutne odrážať situáciu na úrovni EÚ.

03. Spoločný ukazovateľ vtáctva žijúceho na poľnohospodárskej pôde sa na úrovni EÚ v období rokov 1990 až 2017 štatisticky výrazne znižoval o 1,47 % za rok. Klesajúci trend ukazuje vyrovnanie poklesu od roku 2009 do roku 2017.

Tlaky na populácie vtáctva žijúceho na poľnohospodárskej pôde sú vyvíjané kombináciou hnacích síl, ktoré zahŕňajú konverziu krajinej pokrývky (napr. urbanizácia), opúšťanie pôdy, zmenu klímy, invázie nepôvodné druhy a poľnohospodárstvo.

04. Európsky index motýľov žijúcich v trávnych porastoch predstavuje obmedzenia z hľadiska reprezentatívnosti. V súčasnosti je index motýľov žijúcich v trávnych porastoch založený na monitorovaní v 14 krajinách, pričom 75 % monitorovacích miest sa nachádza len v troch krajinách – v Spojenom kráľovstve, Holandsku a Nemecku. Aj bez Spojeného kráľovstva predstavujú západné

¹ „Je to najmä v dôsledku straty, fragmentácie a degradácie prirodzených a poloprirodzených ekosystémov, ktoré sú spôsobené hlavne zintenzívnením poľnohospodárstva (Donald a kol., 2001; Van Dyck a kol., 2009; Jeliaskov a kol., 2016), intenzívnym obhospodarovaním lesa (Virkkala, 2016; Fraixedas a kol., 2015), opustením pôdy a rozrastaním miest (kapitoly 5 a 13). Napríklad v dôsledku zjednodušenia biotopov (akým je odstránenie živých plotov a stromoradií, aby sa zväčšili polia), straty a fragmentácie vtáky strácajú svoje hniezdiská a zdroje potravy, čo prispieva k poklesu populácie (Guerrero a kol., 2012). Rozrastaním miest sa zvyšujú úrovně antropogénneho svetla, ako aj hluku, čo ovplyvňuje správanie spevavých vtákov a narúša akustickú komunikáciu vtákov (kapitola 11).

krajiny EÚ 74 % transektov. Severná (14 %), južná (11 %) a východná Európa (1 %) sú zastúpené nedostatočne².

Komisia zaviedla pilotný projekt (Hodnotenie motýľov v Európe – Assessing Butter Flies in Europe, ABLE, <https://butterfly-monitoring.net/able>) s cieľom zvýšiť počet monitorovaných krajín.

05. Natura 2000 je súvislá európska ekologická sústava území, v ktorých sa nachádzajú chránené prirodzené biotopy a biotopy druhov európskeho významu. Najnovšie národné správy v rámci šesťročného cyklu podávania správ 2013 – 2018 podľa smerníc o biotopoch a vtákoch o stave a trendoch v oblasti druhov a biotopov nie sú dokončené a v súčasnosti sa hodnotia. Údaje, ktoré predložil Dvor audítorov, predstavujú súčet relevantných vnútroštátnych údajov, zatiaľ čo pre EÚ je potrebné urobiť komplexnejší výpočet. Už vnútroštátne údaje však naznačujú, že situácia biotopov v trávnych porastoch sa od posledného cyklu podávania správ sotva zlepšuje a vo veľkej miere prevládajú negatívne trendy. Európska environmentálna agentúra (ďalej len „EEA“) uviedla, že tlaky a hrozby pre všetky suchozemské druhy, biotopy a ekosystémy, o ktorých členské štáty najčastejšie podávajú správy, súvisia s poľnohospodárstvom.

06. Komisia uznáva obavy v dôsledku klesajúcich trendov v oblasti biodiverzity súvisiacej s poľnohospodárstvom, o ktorých sa Európsky dvor audítorov zmieňuje v štúdiách (poľnohospodárske postupy s nízkymi vstupmi a intenzívne poľnohospodárske postupy). Je potrebné poznamenať, že v týchto štúdiách sa neodráža celá rozmanitosť poľnohospodárskych systémov v EÚ.

V jednej zo štúdií (Sutcliffe a kol.) sa okrem toho nevýhody SPP uvádzajú s určitým obmedzením pre nedostatočné dôkazy.

07. Celkové hodnotenie Komisie bude zahŕňať aj online verejnú konzultáciu, ktorej výsledky by mali byť uverejnené neskôr v roku 2020. Uverejnenie pracovného dokumentu útvarov Komisie so širším hodnotením prírodných zdrojov je naplánované na prvý štvrtrok 2021.

V externej hodnotiacej štúdií sa dospelo k záveru, že vzhľadom na nedostatok údajov nie je možné odhadnúť čistý kombinovaný vplyv nástrojov a opatrení SPP na biodiverzitu, a to ani semikvantitatívne.

V štúdií sa okrem toho konštatovalo, že podávanie správ členských štátov o udržateľnom riadení prírodných zdrojov a ochrane biodiverzity bolo zoskupené v rámci priority 4. V súvislosti s budúcou SPP sa preto navrhlo, aby sa toto podávanie správ zreteľnejšie oddelilo.

08. Komisia sa domnieva, že v prvej štúdií o situácii v Českej republike sa prezentujú výsledky týkajúce sa zintenzívnenia poľnohospodárstva a bohatstva vtáctva žijúceho na poľnohospodárskej pôde, ale v skutočnosti sa nepreukazujú žiadne dôkazy o vplyve SPP na biodiverzitu poľnohospodárskej pôdy.

Okrem toho, pokiaľ ide o nemeckú štúdiu (Seibold a kol.), autori uviedli, že „*zostáva nejasné, ktoré typy využívania pôdy a skupiny článkonožcov sú postihnuté, a či pozorované poklesy biomasy a rozmanitosti sú navzájom prepojené.*“

12. Konferencia zmluvných strán Dohovoru o biologickej diverzite (COP 15) sa odkladá na začiatok roku 2021. Konkrétna forma následných opatrení v roku 2021 ešte nie je stanovená.

² Z južných krajín je čiastočne zastúpené len Španielsko; Portugalsko, Taliansko, Grécko, Malta a Cyprus nie sú zastúpené. Vo východných krajinách je zastúpenie okrajové s 12 transektmi v Rumunsku a 8 transektmi v Slovinsku; všetky ostatné východoeurópske krajiny nie sú zaradené do vzorky. Zo severných krajín nie sú zastúpené Dánsko a Estónsko a väčšina transektov je vo Švédsku. (pozri van Sway a kol., 2017).

PRIPOMIENKY

19. Je potrebné prihliadať aj na prínos smerníc o prírode pre chránené biotopy a druhy súvisiaci s poľnohospodárstvom, ktoré poskytujú kľúčové opatrenia na riešenie problému straty biodiverzity na poľnohospodárskej pôde: akčný plán pre ľudí, prírodu a hospodárstvo obsahuje niekoľko iniciatív a Komisia súčasne uviedla postupy v prípade nesplnenia povinnosti, ktoré sa priamo týkajú biotopov a druhov na poľnohospodárskej pôde.

20. Politiky a stratégie EÚ nemajú rovnaké trvanie.

Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020 bola prijatá v máji 2011 s cieľom zastaviť stratu biodiverzity do roku 2020, čo znamená obdobie deviatich rokov.

Reforma SPP na roky 2014 – 2020 obsahuje širokú škálu nástrojov, ktoré môžu prispieť k podpore biodiverzity. Tieto príležitosti musia teraz členské štáty využívať v dostatočnom rozsahu. Miestnymi príkladmi sa poukazuje na úspešné, udržateľné poľnohospodárske postupy. Ak by sa realizovali v širšej miere, mohli by EÚ nasmerovať späť na cestu k dosiahnutiu cieľa do roku 2020 (pozri preskúmanie v polovici trvania stratégie v oblasti biodiverzity, bod 2).

V budúcej SPP po roku 2020 sa bude klásť väčší dôraz na výkonnosť, pričom každý rok sa bude monitorovať niekoľko ukazovateľov výsledkov súvisiacich s biodiverzitou v porovnaní s ročnými čiastkovými cieľmi stanovenými v strategických plánoch SPP. Tieto budú doplnené o ukazovatele vplyvu a hodnotenia.

21. V preskúmaní z roku 2015 v polovici trvania stratégie v oblasti biodiverzity do roku 2020 sa uznáva celková strata biodiverzity, no zároveň sa poukazuje na mnohé zlepšenia na miestnej úrovni, ktoré boli uznané v rámci opatrení SPP v oblasti biodiverzity. Dôležitým posolstvom týkajúcim sa dosiahnuteľnosti cieľa v oblasti biodiverzity do roku 2020 pre poľnohospodárstvo bolo, že úspechy a príležitosti musia členské štáty využívať v dostatočnom rozsahu.

Novšie dôkazy sú uvedené v podpornej štúdii o hodnotení vplyvov SPP na biodiverzitu, ako aj v predbežných správach členských štátov podľa smerníc o ochrane prírody (Stav prírody v roku 2020, EEA). Hodnotenie stratégie EÚ v oblasti biodiverzity stále prebieha a zistenia predbežnej štúdie by mali byť k dispozícii v rámci podpornej štúdie v máji – v prípade cieľa 3a) však budú vychádzať aj zo Správy o stave prírody z roku 2020 a z hodnotenia SPP v oblasti biodiverzity.

22. V novej stratégii v oblasti biodiverzity do roku 2030³ (v kombinácii so stratégiou „z farmy na stôl“⁴), ktorú Komisia prijala v máji 2020, sa stanovujú ciele týkajúce sa poľnohospodárstva. V návrhu Komisie týkajúcom sa SPP po roku 2020 sa od členských štátov výslovne vyžaduje, aby zohľadňovali vnútroštátne environmentálne plány a ich ciele vyplývajúce z právnych predpisov Únie, ktoré zahŕňajú smernicu o vtácoch a smernicu o biotopoch.

23. Cieľ 3 je horizontálny cieľ rozdelený na dva čiastkové ciele 3a) pre poľnohospodárstvo a 3b) pre lesné hospodárstvo. Komisia považuje za relevantný pre biodiverzitu poľnohospodárskej pôdy len cieľ 3a). Samotný cieľ nie je vyčíslený. V stratégii sa uvádza, že cieľom 3a) je priniesť „merateľné zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov, ktoré závisia od poľnohospodárstva alebo na ktoré má poľnohospodárstvo vplyv, a merateľné zlepšenie poskytovania ekosystémových služieb v porovnaní s východiskovou hodnotou posudzovania stavu biodiverzity v EÚ z roku 2010.“

Cieľ má navyše vyčísliteľnú zložku v tom, že sa týka merateľného zlepšenia stavu ochrany druhov a biotopov vo vzťahu k cieľu 1 a 15 % obnovy týkajúcej sa cieľa 2. Interpretácia a meranie cieľa 2 bolo skutočne výzvou.

³ Oznámenie Komisie: Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030, Prinavrátanie prírody do našich životov [COM(2020) 380 final].

⁴ Oznámenie Komisie: Stratégia „z farmy na stôl“ v záujme spravodlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnému prostrediu [COM(2020) 381 final].

24. Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020 sa nevzťahuje na „zjednodušené európske ukazovatele biodiverzity“ (Streamlined European Biodiversity Indicators, SEBI) ani na akýkoľvek iný monitorovací systém.

Od svojho vzniku v roku 2005 bol súbor ukazovateľov SEBI revidovaný a prispôbený tak, aby odrážal dostupnosť relevantných informácií týkajúcich sa biodiverzity, ako aj ich nedostatok. Viaceré ukazovatele boli metodicky posilnené, aby poskytovali spoľahlivejšie posúdenia biodiverzity. V dôsledku toho súčasný súbor ukazovateľov SEBI naďalej ponúka širokú základňu dôkazov, ktorá sleduje stav a trendy v oblasti biodiverzity v Európe vrátane poľnohospodárskych ekosystémov.

Niektoré ukazovatele z pôvodného súboru sa museli prestať používať z dôvodu nedostatku zavedených monitorovacích systémov, ktoré by mohli poskytnúť nové údaje a informácie okrem iného o genetickej rôznorodosti alebo o oblastiach s vysokou prírodnou hodnotou. Okrem toho s cieľom vyhnúť sa duplicitě úsilia sa tento súbor zameriaval aj na zohľadnenie vývojov a zmien iných relevantných iniciatív týkajúcich sa ukazovateľov, napríklad agroenvironmentálnych ukazovateľov alebo ukazovateľov SPP, ako aj nových procesov, akými sú mapovanie a posudzovanie ekosystémov a ich služieb (MAES) alebo ciele udržateľného rozvoja.

Prerušenie používania niektorých ukazovateľov neznamená, že na sledovanie pokroku v oblasti biodiverzity nemožno použiť ostatné ukazovatele SEBI.

25. Hlavnými ukazovateľmi na monitorovanie SPP sú ukazovatele v spoločnom rámci monitorovania a hodnotenia (SRMH). Agroenvironmentálne ukazovatele sú určené na sledovanie začlenenia environmentálnych otázok do SPP. Nie sú hlavnými ukazovateľmi celkového monitorovania SPP.

Pokiaľ ide o pojem „vysoká prírodná hodnota“ (VPH), Komisia rozlišuje medzi:

a) poľnohospodárstvom s VPH a b) poľnohospodárskou pôdou s VPH.

Pojem poľnohospodárstvo s VPH sa týka kauzálnej súvislosti medzi určitými typmi poľnohospodárskej činnosti a príslušnými výsledkami v oblasti životného prostredia vrátane vysokej úrovne biodiverzity a výskytu environmentálne hodnotných biotopov a druhov.

Ukazovateľ poľnohospodárskej pôdy s VPH je vymedzený ako percentuálny podiel využívanej poľnohospodárskej plochy v rámci vysokej prírodnej hodnoty.

26. V celej EÚ sa v súčasnosti využíva široká škála prístupov a kombinácií metód na posúdenie rozsahu poľnohospodárskej pôdy s VPH. Napriek tomu, že sa pri posudzovaní rozsahu poľnohospodárskej pôdy s VPH dosiahol značný pokrok, posúdenie jej stavu alebo kvality stále predstavuje značnú výzvu. Vzhľadom na rozdiely v dostupnosti údajov v členských štátoch EÚ a regiónoch EÚ a rozsah fyzických podmienok (veľkosť územia, štruktúra a systémy poľnohospodárskych podnikov, prevládajúca pôda a typy biotopov), nie je vhodné zaviesť spoločnú metodiku na posudzovanie poľnohospodárskej pôdy s VPH. Použitím jedinej metódy by sa analýza obmedzila na údaje dostupné v celej EÚ, čo by vylučovalo najbohatšie a najrelevantnejšie zdroje údajov a znemožnilo by členským štátom, ktoré vyvinuli zlepšené metódy, tieto metódy používať s následným znížením kvality a presnosti posúdenia.

EEA a Komisia, ktoré odhadujú, že poľnohospodárska pôda s VPH na základe súborov údajov pre poľnohospodársku pôdu na úrovni EÚ28 v databáze CORINE Land Cover (CLC) z roku 2012 zaberá 33,5 %, môžu poskytnúť odhad podielu poľnohospodárskej pôdy s VPH na vnútroštátnej úrovni. Uznávajú však aj ťažkosti a obmedzenia týkajúce sa vytvorenia spoločnej metodiky, ak sa má spoliehať na vnútroštátne súbory údajov. Keď budú k dispozícii spoločná opakovateľná metodika a udržateľné súbory údajov, mohol by sa prehodnotiť ukazovateľ týkajúci sa poľnohospodárstva s VPH na úrovni EÚ s cieľom dokončiť existujúcu prácu na úrovni EÚ týkajúcu sa poľnohospodárskej pôdy s VPH.

29. Komisia uznáva obavy, ktoré uviedol Európsky dvor audítorov, domnieva sa však, že systémy potravinárskej výroby sú rôznorodé.

30. V SPP na roky 2014 – 2020 a v SPP po roku 2020 je ako jedna z oprávnených činností zahrnutá ochrana, udržateľné využívanie a rozvoj genetických zdrojov v poľnohospodárstve. Informácie v rámci agroenvironmentálno-klimatických opatrení, ktoré sa zameriavajú na miestne plemená, možno nájsť v programoch rozvoja vidieka. Okrem toho sa zachovanie genetických zdrojov podporuje aj v rámci čiastkového opatrenia 10.2, pre ktoré existujú údaje na úrovni tohto čiastkového opatrenia. Komisia v súčasnosti v rámci programu Horizont 2020 podporuje aj projekt GenResBridge, ktorý je okrem iného zameraný na rozvoj širších genetických zdrojov a stratégiu v oblasti poľnohospodárskej biodiverzity.

Komisia nikdy nedostala od členských štátov žiadnu žiadosť o vytvorenie novej európskej stratégie.

31. Komisia poskytuje približný odhad toho, koľko sa vynakladá na biodiverzitu, a domnieva sa, že nadhodnotenie nie je jasne preukázané vzhľadom na dôvody uvedené ďalej v texte.

Metodika Komisie na sledovanie rozpočtu vo viacročnom finančnom rámci (VFR) – vrátane SPP – na biodiverzitu je založená na medzinárodne schválenej metodike „Rio markerov“ OECD. V tejto metodike sa uplatňujú tieto tri koeficienty pre biodiverzitu:

- 1.) dominantný cieľ (100 %);
- 2.) dôležitý cieľ (40 %);
- 3.) žiadny cieľ v oblasti biodiverzity (0 %).

V metodike OECD sa nestanovujú presné koeficienty, ktoré sa majú uplatňovať na každý nástroj SPP, a Komisia preto vypracovala uplatňovanie tejto metodiky na SPP na obdobie rokov 2014 – 2020.

Komisia zreviduje svoju metodiku sledovania rozpočtu v oblasti biodiverzity s cieľom zosúladiť ju s novými legislatívnymi zmenami, pričom zohľadní vedecké dôkazy a bude z nich vychádzať a prispôbiť ju budúcemu VFR na roky 2021 – 2027, ako aj ďalšiemu relevantnému vývoju.

Táto metodika sledovania by mala byť úzko zosúladená s metodikou OECD.

32. V podpornej štúdii na hodnotenie vplyvu SPP na biotopy, biodiverzitu a krajinu neboli neposkytnuté dôkazy o výdavkoch SPP, ktoré majú systematicky negatívny vplyv na biodiverzitu poľnohospodárskej pôdy.

Komisia takisto prostredníctvom štúdie v roku 2014 vypracovala usmernenia na ochranu biodiverzity⁵ s cieľom zabezpečiť, aby hlavné finančné prostriedky EÚ vrátane Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) nemali škodlivé účinky na biodiverzitu.

33. V prípade priority 4 zameranej na ekosystémové služby súvisiace s poľnohospodárstvom a lesným hospodárstvom Komisia vo svojej súčasnej metodike zvažila, že poľnohospodárske postupy podporované s cieľom podporovať biodiverzitu zároveň prispievajú k zlepšeniu celkového životného prostredia vrátane vody a pôdy a naopak. Toto silné prepojenie, pokiaľ ide o environmentálny vplyv postupov plánovaných v každej z troch oblastí záujmu, viedlo Komisiu k uplatňovaniu koeficientu 100 % na príspevok každej oblasti záujmu tejto priority vrátane vody a pôdy.

34. Komisia uplatňuje dohodnutú metódu príspevku ekologizácie k biodiverzite vo výške 40 %, ktorú považuje za primeranú náhradu za prínos ekologizačných opatrení k zachovaniu biodiverzity v EÚ. Podľa odhadov Komisie v súčasnej metodike sledovania ekologizačné platby prispievajú na biodiverzitu vo výške 12 % priamych platieb. Vzhľadom na rozsiahlu oblasť, na ktorú sa vzťahujú ekologizačné postupy, a na skutočnosť, že ekologizácia zabránila zhoršeniu biodiverzity alebo ju zlepšila (najmä po roku 2018, keď v oblastiach ekologického záujmu boli zakázané pesticídy), tento

⁵ https://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/financing_en.htm
a <https://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/pdf/cfbp%20-%20cap.pdf>.

údaj sa považoval za primeraný pri vývoji súčasnej metodiky na sledovanie výdavkov v oblasti biodiverzity v rámci SPP.

35. Komisia sa na základe používania prístupu na základe „Rio markerov“ domnievala, že pri vývoji svojej súčasnej metodiky sledovania by mala na výpočet príspevku v rámci krížového plnenia vziať do úvahy stredný faktor (40 %). Na základe tohto odhadu a s váhovým koeficientom sa krížové plnenie považovalo za príspevok na podporu biodiverzity vo výške menej ako 3 % priamych platieb. Vzhľadom na rozsiahlu oblasť, na ktorú sa vzťahujú postupy v rámci krížového plnenia (90 % celkovej poľnohospodárskej plochy), a na skutočnosť, že zahŕňa základné, ale dôležité postupy pre oblasť biodiverzity, sa tento údaj považoval za primeraný.

37. Pozri odpoveď Komisie na bod 31.

39. Priame platby poskytované poľnohospodárom v rámci režimu základnej platby a režimu jednotnej platby na plochu poskytujú základnú podporu príjmu na základe počtu hektárov obhospodarovanej pôdy. Sú doplnené o súbor ďalších podporných režimov zameraných na konkrétne ciele alebo typy poľnohospodárov, medzi ktorými je „ekologizačná“ priama platba na poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie.

40. V podpornej štúdii na hodnotenie vplyvu SPP na biodiverzitu sa nezistili žiadne štúdie, v ktorých by sa preukázal akýkoľvek negatívny vplyv dobrovoľnej viazanej podpory na biodiverzitu poľnohospodárskej pôdy.

Cieľom dobrovoľnej viazanej podpory nie je zvýšenie produkcie. Je to režim na obmedzenie výroby oznámený Svetovej obchodnej organizácii (WTO) v rámci kategórie „modrého koša“. Členské štáty ho môžu udeliť len určitým odvetviám, ktoré majú ťažkosti. Na zabezpečenie charakteru režimu obmedzujúceho výrobu je zavedených niekoľko mechanizmov, najmä prísne dodržiavanie finančného krytia stanoveného pre jednotlivé podporné opatrenia a platba, ktoré vychádzajú z pevne stanovených (historická úroveň produkcie) oblastí a výnosov alebo pevného počtu zvierat.

Dobrovoľná viazaná podpora ponúka možnosť podpory niektorých odvetví/výroby najmä s cieľom zabrániť eskalácii ťažkostí, ktorým čelia, a súvisiacim následkom (vzdanie sa výroby, dezertifikácia vidieckych oblastí...), napr. produkcia oviec a kôz v oblastiach (akými sú horské oblasti), v ktorých by inak zanikla, čím sa zabráni opúšťaniu pôdy.

Právny rámec dobrovoľnej viazanej podpory poskytuje členským štátom dostatočnú flexibilitu, aby mohli prispôsobiť podmienky oprávnenosti svojim konkrétnym potrebám a aby zohľadňovali napríklad environmentálne záujmy (napr. podporu zameranú na pôvodné plemená atď.).

Spoločná odpoveď Komisie na body 41 až 50:

Krížové plnenie je prepojenie medzi platbami SPP a dodržiavaním legislatívnych pravidiel EÚ, najmä pokiaľ ide o biodiverzitu. Ak poľnohospodár nedodržiava tieto pravidlá, prijaté platby v rámci SPP sa môžu znížiť v závislosti od závažnosti porušenia. Toto zníženie môže byť v rozsahu od 1 % do 100 %. Väčšina porušení je v praxi neúmyselných a nie závažných, preto uplatňované sankcie krížového plnenia sú v rozsahu od 1 % do 5 %.

Viacere pravidiel sú stanovené v smerniciach a nariadeniach EÚ (povinné požiadavky týkajúce sa hospodárenia – PPH). Krížové plnenie pomáha zvyšovať povedomie poľnohospodárov o dodržiavaní ustanovení týchto právnych predpisov EÚ.

Ostatné pravidlá sú stanovené v SPP (v normách dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu – GAEC) a v súčasnosti sa týkajú najmä obhospodarovania pôdy a vodného hospodárstva, ale aj zachovania krajinných prvkov. Členské štáty musia vymedziť vnútroštátne normy prispôbené miestnym podmienkam a potrebám.

Keď členské štáty na základe skúseností dospejú k záveru, že prínosy z hľadiska biodiverzity nie sú splnené, majú vysokú mieru pružnosti pri úprave pravidiel uplatňovaných na poľnohospodárov, akými sú PPH alebo normy GAEC. Krížové plnenie takisto nie je jedinou hnacou silou pre stav biodiverzity a účinok krížového plnenia nemožno konkrétne merať pomocou ukazovateľov výsledkov alebo vplyvu, ktoré odrážajú trendy viacerých faktorov. Komisia sa preto pri meraní vykonávania jednotlivých nástrojov, akým je krížové plnenie, spolieha na ukazovatele výstupov.

V návrhu budúcej SPP sa sprísňujú pravidlá krížového plnenia okrem iného aj v oblasti biodiverzity a pesticídov prostredníctvom zavedenia nových PPH a noriem GAEC v rozšírenej kondicionalite. Normy GAEC a PPH sú však základnými povinnými postupmi, ktoré predstavujú východisko pre ambicioznejšie postupy podporované z fondov SPP. Cieľom pravidiel krížového plnenia nie je dosiahnuť vysokú ambíciu v oblasti biodiverzity samostatne, ale len v spojení s podpornými opatreniami a finančnými stimulmi. V tejto súvislosti je poradenstvo v rámci poľnohospodárskeho poradenského systému (FAS) dôležitým prvkom, ktorý okrem iného pomáha poľnohospodárom pri uplatňovaní postupov prospešných z hľadiska biodiverzity.

Komisia sa preto domnieva, že krížové plnenie, ktoré je spojené s inými nástrojmi SPP, má priaznivý vplyv na biodiverzitu poľnohospodárskej pôdy.

Rámček 1 – Ničenie živých plotov v 20. storočí

Samotná SPP nemôže byť zodpovedná za všetky prípady ničenia živých plotov, na ktorých sa podieľajú viaceré hnacie sily, a to najmä zintenzívnenie a pozemkové úpravy. Okrem toho, hoci je pravda, že niektoré mechanizmy SPP mohli v minulosti viesť k rozšíreniu tohto trendu, v rámci SPP už niekoľko rokov neexistuje žiadny stimul, ktorý by viedol k ničeniu živých plotov.

Spoločná odpoveď Komisie na body 53 až 60:

Ekologizácia je systém podpory v rámci priamych platieb zameraný na odmeňovanie poľnohospodárov za verejné statky poskytované prostredníctvom troch opatrení: ochrany trvalých trávnych porastov vrátane najviac citlivých porastov z hľadiska životného prostredia, diverzifikácie plodín a zachovania percentuálneho podielu ornej pôdy ako oblasti ekologického záujmu (EFA). V hodnotení Komisie týkajúcom sa vykonávania ekologizácie z roku 2016 sa dospelo k záveru, že tento nástroj má významný potenciál, najmä z dôvodu jeho širokej pôsobnosti (77 % celkovej poľnohospodárskej plochy), ale členské štáty a poľnohospodári tento potenciál nevyužili v plnej miere. Z tohto dôvodu Komisia po tomto posúdení zaviedla niekoľko zlepšení najmä prostredníctvom zákazu používania pesticídov v oblasti ekologického záujmu od roku 2018.

Keď členské štáty na základe skúseností dospejú k záveru, že prínosy z hľadiska biodiverzity nie sú splnené, majú vysokú mieru pružnosti pri úprave pravidiel uplatňovaných na poľnohospodárov v rámci ekologizácie.

Krížové plnenie takisto nie je jedinou hnacou silou pre stav biodiverzity a jeho účinok nemožno konkrétne merať pomocou ukazovateľov výsledkov alebo vplyvu, ktoré odrážajú trendy viacerých faktorov. Komisia sa preto spolieha na ukazovatele výstupov s cieľom merať vykonávanie jednotlivých nástrojov, akým je ekologizácia.

Prepojenie medzi nástrojmi SPP bolo hodnotené ako zdokonaliteľné s cieľom dosiahnuť environmentálne ciele, a preto Komisia pre budúcu SPP navrhla, aby všetky nástroje boli súčasťou strategických plánov SPP vymedzených členskými štátmi a schválených Komisiou. V tejto súvislosti sa záväzky týkajúce sa ekologizácie zlučujú v posilnenej podobe s povinnosťami týkajúcimi sa kondicionality a v rámci priamych platieb je na environmentálny účel stanovený nový režim – ekologické režimy.

Komisia sa preto domnieva, že potenciál súčasnej ekologizácie na zlepšenie biodiverzity nie je na úrovni EÚ nedostatočne rozvinutý, ale nie je plne využitý. Cieľom návrhu budúcej SPP je odstrániť tento nedostatok.

54. Úplný citát v pracovnom dokumente útvarov Komisie o hodnotení (zhrnutie) znie: „*Všetky ekologizačné opatrenia majú určitý význam pre environmentálne a klimatické potreby/problémy, ale často sú obmedzené osobitnými súvisiacimi pravidlami, pričom diverzifikácia plodín je najmenej relevantným z nich (aj v prípade pôdy).*“

63. Napriek tomu, že podpora agroenvironmentálno-klimatických opatrení a ekologického poľnohospodárstva a takisto platieb v rámci sústavy Natura 2000 sú skutočne hlavnými opatreniami na rozvoj vidieka prispievajúcimi k dosiahnutiu zámerov a cieľov v oblasti biodiverzity, potenciál iných relevantných opatrení na rozvoj vidieka by sa nemal podceňovať. V tejto súvislosti by sa mala zdôrazniť úloha neproduktívnych investícií pri budovaní a/alebo obnove krajinných prvkov, akými sú živé ploty, kamenné múry, mokrade atď. Odborná príprava a poskytovanie poradenstva pre poľnohospodárske podniky takisto zohrávajú významnú úlohu pri podpore príslušných poľnohospodárskych postupov a prístupov v oblasti biodiverzity.

65. Komisia neklasifikuje rôzne agroenvironmentálne záväzky vykonané v Únii ako „svetlozelené“ a „tmavozelené“, čo predstavuje zjednodušený spôsob opisu veľmi vysokého počtu postupov podporovaných v Únii. Charakteristiky rôznych agroenvironmentálno-klimatických opatrení (AECM) sú oveľa zložitejšie (pozri aj odpoveď na bod 67).

66. Nielen „tmavozelené“ záväzky majú skutočný potenciál na dosiahnutie cieľov v oblasti biodiverzity. Hoci je jasné, že cielenejšie/orientovanejšie záväzky majú vyšší potenciál riešiť konkrétne územné potreby, je tiež zrejmé, že aj niektoré (menej náročné) záväzky zohrávajú významnú úlohu pri podpore poľnohospodárskych postupov šetrných k životnému prostrediu. Slúžia aj na vzdelávacie účely (napr. presvedčiť poľnohospodárov, aby v ďalšej fáze požiadali o náročnejšie opatrenia) a zabezpečujú rozsiahle územné pokrytie prostredníctvom udržateľných metód obhospodarovania pôdy. Z týchto dôvodov má koexistencia oboch prístupov záväzkov, ktoré musia prekročiť rámec povinných právnych záväzkov, a teda musia poskytovať dodatočné verejné statky, svoje významné prínosy.

Nová ekologická architektúra navrhnutá Komisiou na obdobie po roku 2020 umožňuje členským štátom zachovať si a rozšíriť tento prístup použitím rôznych nástrojov, akými sú okrem agroenvironmentálno-klimatických záväzkov kondicionalita a ekologické režimy.

67. Vo svojej podstate sú ciele záväzky, ktoré si vyžadujú ambicióznejšie zmeny v porovnaní s bežnými poľnohospodárskymi postupmi, navrhnuté v obmedzených oblastiach na riešenie environmentálnych problémov špecifických pre tieto oblasti. To je dôvodom nižšej miery účasti na tomto druhu záväzkov, ktoré v dôsledku toho získavajú menej poľnohospodárskych podnikov a menšiu plošnú výmeru. Na druhej strane niektoré záväzky môžu byť menej náročné (aj keď sú relevantné a prínosné z hľadiska životného prostredia) a často pochádzajú odtiaľ, kde poľnohospodári začnú zavádzať agroenvironmentálno-klimatické (AEC) prístupy. Tieto dôvody majú vplyv na mieru účasti, ale nespochybujú environmentálnu pridanú hodnotu týchto záväzkov.

Ako už bolo uvedené v bode 65, Komisia neklasifikuje rôzne agroenvironmentálne záväzky vykonávané v Únii ako „svetlozelené“ a „tmavozelené“. Komisia preto nemá žiadne štatistiky týkajúce sa tejto klasifikácie.

Prvá zarážka. Návrh agroenvironmentálno-klimatických záväzkov, ich pridelené rozpočtové prostriedky a zameranie na konkrétne oblasti je potrebné vnímať v širšom kontexte prispievania k relevantným cieľom a zámerom, ako aj k riešeniu identifikovaných environmentálnych potrieb. Členské štáty majú pri ich programovaní dostatočnú flexibilitu na dosiahnutie cieľov.

V programovom období 2014 – 2020 sa okrem toho členské štáty môžu rozhodnúť kompenzovať všetky straty alebo časť strát príjmov a nákladov, ktoré vznikli v dôsledku agroenvironmentálno-klimatických záväzkov. O čiastočnej kompenzácii a geografickej pôsobnosti environmentálnych záväzkov (vrátane úrovne preberania) sa však musí uvažovať a rozhodovať v kontexte ich možného vplyvu na realizáciu cieľov, ku ktorým tieto záväzky prispievajú.

Druhá zarážka. Zásada výpočtu platieb na základe straty príjmu a dodatočných nákladov poskytuje dôležitú flexibilitu a zároveň zabezpečuje jej dodržiavanie.

Po prvé v prípade záväzkov zameraných na udržanie environmentálne prospešných poľnohospodárskych postupov, pri ktorých existuje preukázateľné riziko zániku, sa môžu zohľadniť príležitostné náklady a možno vypočítať straty príjmov v porovnaní s menej prospešnými postupmi, ktoré môžu prevážiť.

Po druhé by mal výpočet straty príjmu a vzniknutých nákladov odzrkadľovať aj ciele, pri ktorých sa očakáva, že záväzky prispejú k ich naplneniu. Aby bol príspevok úspešný, musí byť preberanie záväzkov primerané, a aby sa dosiahlo takéto preberanie, musí úroveň podpory kompenzovať náklady a straty príjmu každého poľnohospodára a poľnohospodárskej pôdy, ktoré sú potrebné na dosiahnutie cieľov.

Členské štáty môžu napokon pridať transakčné náklady do výšky 20 % prémie vyplatenej za agroenvironmentálno-klimatické záväzky, ak sú takéto náklady potrebné na plnenie záväzkov.

68. Komisia sa domnieva, že ukazovateľ v posledných desaťročiach potvrdzuje, že v EÚ existuje stabilita s určitou tendenciou k extenzifikácii⁶.

Návrh agroenvironmentálno-klimatických záväzkov závisí od výberu členských štátov, ktorý vychádza z analýzy ich environmentálnej situácie, z identifikácie potrieb a priorít, ktoré treba riešiť. Výsledkom takejto analýzy v návrhu agroenvironmentálno-klimatických záväzkov môže byť zameranie na konkrétny typ poľnohospodárstva, akými sú trávny porast alebo trvalé plodiny.

Podpora v rámci agroenvironmentálno-klimatického opatrenia je jedným z nástrojov rozvoja vidieka a celkovej architektúry SPP. Analýza odpovedí členských štátov na ich identifikované environmentálne potreby sa musí vykonať uplatnením holistického a synergického prístupu. Napríklad osobitné environmentálne potreby týkajúce sa jedného typu poľnohospodárstva sa môžu riešiť jedným nástrojom, napr. krížovým plnením, zatiaľ čo odpovede na iné problémy a potreby typické pre iný typ poľnohospodárstva môžu byť poskytnuté v rámci iného nástroja, napr. agroenvironmentálno-klimatického opatrenia.

69. Počet žiadostí o agroenvironmentálno-klimatické záväzky počítané podľa typu poľnohospodárskej plochy (orná pôda, trávny porast, trvalé plodiny) by sa nemal použiť ako hlavné kritérium na ilustráciu celkového prínosu agroenvironmentálno-klimatického opatrenia k cieľom a potrebám identifikovaným v programe rozvoja vidieka. Vzhľadom na medziodvetvový vplyv poľnohospodárstva na životné prostredie je pri riešení environmentálnych problémov identifikovaných v programe vhodnejšie k výsledku celého opatrenia (a programu) pristupovať holisticky.

70. Komisia pri vykonávaní agroenvironmentálno-klimatického opatrenia podporuje prístup založený na výsledkoch. V návrhu Komisie na SPP po roku 2020 sa výslovne odkazuje na prístupy založené na výsledkoch a nabáda členské štáty, aby ich podporovali spolu s inými inovatívnymi prístupmi s cieľom dosiahnuť výrazné zlepšenie životného prostredia.

Hoci sa zdá, že prístup založený na výsledkoch je vo fáze navrhovania náročnejší, jeho monitorovanie a správu možno považovať za menej zaťažujúce než v prípade prístupu založenom na činnostiach (napr. nie je potrebné kontrolovať súlad s vopred stanovenými požiadavkami a správny výber ukazovateľov na posúdenie výsledkov pomáha zjednodušiť proces monitorovania).

Prístup založený na výsledkoch by sa však nemal vnímať ako jediný spôsob vykonávania agroenvironmentálno-klimatických záväzkov a dosahovania environmentálnych cieľov. Okrem toho je potrebné vziať do úvahy, že tieto prístupy nie sú nevyhnutne uplatniteľné na všetky druhy pôdy

⁶ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/cap-indicators-doc-c33_2018_en.pdf

a na to, aby boli efektívne, môžu byť potrebné osobitné prírodné podmienky (napr. výskyt určitého počtu referenčných rastlinných druhov).

71. SRMH zahŕňa dva ukazovatele vplyvu na posúdenie vplyvu SPP na biodiverzitu: I.08 Index vtáctva žijúceho na poľnohospodárskej pôde a I.09 poľnohospodárstvo s vysokou prírodnou hodnotou (VPH).

V návrhu SPP na obdobie po roku 2020, ktorý bude výrazne orientovaný na výkonnosť, budú každoročne určené viaceré ukazovatele výsledkov na monitorovanie intervencií súvisiacich s ochranou biodiverzity. Tieto ukazovatele sa budú porovnávať s vopred stanovenými ročnými čiastkovými cieľmi, čo umožní rýchlu detekciu odchýlok od plánovaného očakávaného vykonávania.

Ide najmä o:

- ochranu lesných ekosystémov (podiel lesnej pôdy, na ktorú sa vzťahujú záväzky riadenia podporovať krajinné oblasti, biodiverzitu a ekosystémové služby, R. 26),
- zachovanie biotopov a druhov (podiel poľnohospodárskej pôdy, na ktorú sa vzťahujú záväzky riadenia podporovať zachovanie alebo obnovenie biodiverzity, R. 27),
- podporu sústavy Natura 2000 (plocha v rámci lokalít sústavy Natura 2000, na ktoré sa vzťahujú záväzky týkajúce sa ochrany, údržby a obnovy, R. 28),
- zachovanie krajinných prvkov (podiel poľnohospodárskej pôdy, na ktorú sa vzťahujú záväzky riadenia krajinných prvkov vrátane živých plotov, R. 29).

Okrem toho budú existovať aj ukazovatele vplyvu týkajúce sa biodiverzity:

- zvýšenie populácie vtáctva žijúceho na poľnohospodárskej pôde (index vtáctva žijúceho na poľnohospodárskej pôde),
- zvýšená ochrana biodiverzity (percentuálny podiel druhov a biotopov s významom pre Spoločenstvo v súvislosti s poľnohospodárstvom, ktoré vykazujú stabilný alebo pozitívny trend),
- zlepšené poskytovanie ekosystémových služieb: podiel využívaných poľnohospodárskych plôch s krajinnými prvkami.

72. Ukazovatele výsledkov špecifické pre program pre oblasť zamerania 4A „biodiverzita“ stanovilo päť členských štátov (Dánsko, Španielsko, Francúzsko, Grécko a Taliansko, celkovo v 19 programoch rozvoja vidieka), najmä na zahrnutie opatrení, na ktoré sa nevzťahujú existujúce ukazovatele, akými sú neproduktívne investície a platby v rámci sústavy Natura 2000 v lesoch, predchádzanie lesným požiarom a obnova lesov po požiaroch.

Vzhľadom na to, že v SRMH týkajúcom sa biodiverzity existujú dva spoločné ukazovatele výsledkov (týkajúce sa podielu poľnohospodárskej pôdy a lesnej plochy v rámci záväzkov na ochranu biodiverzity), je logické, že len niekoľko členských štátov vyvinulo osobitné ukazovatele. Je potrebné mať na pamäti, že súbor ukazovateľov poskytnutých Komisiou na súčasné obdobie bol vypracovaný s cieľom dosiahnuť tú správnu rovnováhu a neprekročiť administratívne zaťaženie príliš zložitých systémov ukazovateľov.

Pre SPP po roku 2020 sa systém ďalej posilnil (pozri aj odpoveď Komisie na bod 71).

ZÁVERY A ODPORÚČANIA

74. Komisia by mala posúdiť, či existujú podmienky na podporu cieľov v oblasti biodiverzity (t. j. maximalizovať poľnohospodársky využívané plochy, t. j. trávne porasty, ornú pôdu a trvalé plodiny, na ktoré sa vzťahujú opatrenia SPP súvisiace s biodiverzitou, s cieľom zabezpečiť zachovanie biodiverzity), ale nemôže zaručiť výsledky, keďže stav ochrany bude závisieť od riadiacich opatrení vykonaných v každej lokalite sústavy Natura 2000 pre každý biotop a druh. Na stav ochrany biotopov a druhov (cieľ 1) majú vplyv viaceré hnacie sily a malo by sa zabrániť tomu, aby sa absencia

významného pokroku v stave ochrany pripísala SPP (čo bolo zaznamenané v prípade všetkých biotopov a druhov, poľnohospodárskych aj nepoľnohospodárskych).

75. Samotný cieľ poľnohospodárstva nie je vyčíslený, ale má vyčísliteľnú zložku, pretože sa týka merateľného zlepšenia stavu ochrany druhov a biotopov súvisiaceho s cieľom 1 a 15 % obnovy degradovaných ekosystémov súvisiacej s cieľom 2. Pozri aj odpoveď Komisie na bod 23.

76. Metodika Komisie na sledovanie rozpočtu SPP v oblasti biodiverzity sa opiera o medzinárodnú dohodnutú metodiku založenú na „Rio markeroch“ OECD. V tejto metodike sa uplatňujú tri koeficienty, ale nestanovuje sa, ktorý sa má uplatňovať na jednotlivé zložky rozpočtu SPP. Komisia preto musela vypracovať metodiku SPP na roky 2014 – 2020 na základe ich odhadovaného príspevku k biodiverzite.

Odporúčanie 1 – Zlepšiť koordináciu a návrh stratégie EÚ v oblasti biodiverzity po roku 2020 a presnejšie sledovať výdavky

a) Komisia prijíma toto odporúčanie. Stratégia v oblasti biodiverzity do roku 2030 a stratégia „z farmy na stôl“, ktoré Komisia prijala v máji 2020, obsahujú viaceré zámery a ciele v oblasti poľnohospodárstva.

Členské štáty boli zapojené do predbežných diskusií o príprave novej stratégie v oblasti biodiverzity prostredníctvom expertnej skupiny s názvom „Koordinačná skupina pre biodiverzitu a prírodu“ a v decembri 2019 poskytli politické usmernenia prostredníctvom záverov Rady a niektoré orgány v členských štátoch na nižšej ako celoštátnej úrovni poskytli v januári 2020 ďalšiu spätnú väzbu k plánu stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030. Vnútroštátne orgány budú plne zapojené do vykonávania novej stratégie v oblasti biodiverzity, najmä pri vypracúvaní vnútroštátnych opatrení na plnenie jej cieľov vrátane novej podpory v rámci SPP.

b) Komisia prijíma toto odporúčanie.

Tieto otázky sa riešia v stratégii EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030. Príklady takýchto synergií medzi opatreniami v oblasti poľnohospodárstva a biodiverzity už existujú na vnútroštátnej úrovni, veľa však závisí od výberu členských štátov pri vynakladaní finančných prostriedkov SPP, najmä v rámci nového modelu vykonávania budúcej SPP.

Členské štáty budú rokovať o návrhoch Komisie v rámci novej stratégie v oblasti biodiverzity a prijímú o nich závery Rady. Budú mať takisto príležitosť o nich podrobne diskutovať a vytvárať ďalšie synergie s vnútroštátnymi iniciatívami v kontexte vyhradenej expertnej skupiny s názvom „Koordinačná skupina pre biodiverzitu a prírodu“.

c) Komisia prijíma toto odporúčanie.

Komisia začne revíziu svojej metodiky na sledovanie rozpočtu v oblasti biodiverzity vo VFR vrátane zohľadnenia zmien v SPP, na ktorých sa dohodnú spoluzákonnodarcovia. Na základe toho sa Komisia nemôže zaviazat' k výsledkom tejto revízie. Komisia súhlasí s tým, že cieľom revízie bude užšie zosúladiť metodiku Komisie s novými legislatívnymi zmenami, pričom sa budú brať do úvahy vedecké dôkazy a bude sa z nich vychádzať. Táto metodika sledovania by mala byť úzko zosúladená s metodikou OECD.

Spoločná odpoveď Komisie na body 77 a 78:

Krížové plnenie poskytuje nástroj na prepojenie platieb v rámci SPP s legislatívnymi pravidlami EÚ najmä v oblasti biodiverzity. Tieto pravidlá slúžia ako východisko pre ambicióznejšie motivačné opatrenia a poradenské systémy pomáhajú poľnohospodárom tieto pravidlá uplatňovať.

Samotné priame platby nie sú zamerané na zlepšenie biodiverzity, s výnimkou ich ekologizačných prvkov, ale ich široké využívanie zo strany poľnohospodárov umožňuje vďaka krížovému plneniu zvýšiť povedomie o environmentálnych pravidlách. V rámci priamych platieb má ekologizácia

významný potenciál na zlepšenie situácie v oblasti biodiverzity z dôvodu jej širokého rozsahu pôsobnosti, bolo však potrebné vykonať zlepšenia, ktoré sa začali uplatňovať od roku 2018. Okrem toho neexistuje žiadny dôkaz o tom, že súčasné dobrovoľné viazané platby majú na biodiverzitu negatívny vplyv.

Návrh Komisie na budúcu SPP zahŕňa hodnotenie silných a slabých stránok nástrojov SPP a obsahuje konzistentný a posilnený rámec nástrojov SPP vrátane posilnenej kondicionality, poradenských služieb a ekologických režimov v rámci opatrení prvého a druhého piliera. Členské štáty budú mať vysokú mieru pružnosti na mobilizáciu týchto nástrojov v oblasti biodiverzity konzistentným spôsobom a ich stanovenie v strategických plánoch SPP, ktoré schváli Komisia.

Odporúčanie 2 – Posilniť príspevok priamych platieb k biodiverzite poľnohospodárskej pôdy

Komisia prijíma toto odporúčanie.

Komisia zabezpečí, aby súbor všetkých nástrojov SPP, ktoré budú fungovať spoločne synergicky a konzistentne vrátane kondicionality, ekologických režimov, intervencií v rámci druhého piliera, intervencií na trhu, ako aj prierezových nástrojov, akými sú poradenské služby, bol ambicióznejší než v súčasnom období.

79. V rámci rozvoja vidieka existuje niekoľko opatrení, ktoré majú významný potenciál dosiahnuť ciele v oblasti biodiverzity. Patria medzi ne okrem iného agroenvironmentálno-klimatické opatrenia, ekologické poľnohospodárstvo a opatrenia v oblasti platieb v rámci sústavy Natura 2000, ale aj podpora pri neproduktívnych investíciách, napr. pri vytváraní a/alebo obnove krajinných prvkov, akými sú živé ploty, kamenné múry a mokrade. Odborná príprava a poskytovanie poradenstva pre poľnohospodárske podniky takisto zohrávajú významnú úlohu pri podpore príslušných poľnohospodárskych postupov a prístupov v oblasti biodiverzity (pozri aj odpovede na body 62 až 64).

80. Komisia zastáva názor, že koexistencia rôznych typológií agroenvironmentálno-klimatických opatrení, pričom všetky poskytujú dodatočné environmentálne verejné statky, má významné prínosy. Nová ekologická architektúra navrhnutá Komisiou na SPP po roku 2020 umožňuje členským štátom rozšíriť tento prístup.

Návrh agroenvironmentálno-klimatických záväzkov závisí od výberu členských štátov na základe ich environmentálnej situácie a konkrétnych potrieb. Z takýchto potrieb vyplýva zameranie na osobitný druh využitia pôdy, ako sú napríklad trávne porasty, orná pôda alebo trvalé plodiny. Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie je okrem toho len jedným z viacerých nástrojov SPP, ktoré sa používajú ako reakcia na environmentálne potreby.

V kontexte tohto opatrenia Komisia podporuje prístup založený na výsledkoch a jej návrh na SPP po roku 2020 výslovne nabáda členské štáty, aby tento prístup podporili spolu s ďalšími inovatívnymi prístupmi s cieľom zvýšiť kvalitu životného prostredia.

Komisia však nesúhlasí s tým, že systémy založené na činnostiach sú menej účinné. Účinnosť záväzkov pri riešení environmentálnych potrieb je určená ich návrhom a relevantnosťou.

Prístupy založené na výsledkoch by sa nemali považovať za jedinú metódu dosahovania environmentálnych cieľov (pozri odpovede na body 65 až 70)).

Odporúčanie 3 – Zvýšiť príspevok rozvoja vidieka k biodiverzite poľnohospodárskej pôdy

a) Komisia prijíma toto odporúčanie.

V návrhu Komisie na SPP po roku 2020 (v článku 85 ods. 3) sa už ustanovuje vyššia miera spolufinancovania (maximálne 80 %) v prípade záväzkov riadenia uvedených v článku 65 (vrátane agroenvironmentálno-klimatických opatrení), podpora platieb v rámci sústavy Natura 2000

(článok 67) a neproduktívnych investícií (článok 68), ktoré sú vo väčšine prípadov zamerané na podporu environmentálnych cieľov.

b) Komisia prijíma toto odporúčanie.

Aj keď Komisia súhlasí s tým, že budúce plány SPP musia efektívnejšie plniť rôzne environmentálne ciele, ciele súvisiace s klímou a ciele týkajúce sa biodiverzity, navrhovaný nový model vykonávania poskytuje členským štátom väčšiu flexibilitu, pokiaľ ide o metódy na vykonávanie politiky a dosiahnutie cieľov novej SPP. Preto je dôležité zdôrazniť, že súbor všetkých nástrojov SPP, ktoré fungujú spoločne synergicky a konzistentne, bude musieť byť ambicióznejší ako v súčasnom období.

Okrem toho sa očakáva, že členské štáty vytvoria svoje plány SPP týkajúce sa ich konkrétnych potrieb, čo bude mať priamy vplyv na rozhodnutia členských štátov v súvislosti s výberom intervencií SPP a ich návrhom. Tieto faktory budú mať vplyv na prístupy, ktoré navrhli členské štáty na vykonávanie podpory v oblasti agroenvironmentálno-klimatických intervencií, akými sú platby založené na činnostiach a/alebo na výsledkoch, zameranie na najrelevantnejšie druhy poľnohospodárstva a využívanie pôdy, ako aj vyváženosť medzi rôznymi druhmi intervencií.

Komisia zabezpečí, aby systémy, ich koncepcia a metódy ich vykonávania slúžili celkovému účelu, ktorým je zaručiť zvýšené environmentálne ambície budúcich plánov SPP, a to aj pokiaľ ide o ciele v oblasti biodiverzity.

81. Uvedený ukazovateľ výstupu nemeria stupeň biodiverzity poľnohospodárskej pôdy, ale počet hektárov ohrozených rastlín, ako aj počet jednotiek ohrozených plemien dobytka podporovaných v rámci SPP. Existujú ďalšie ukazovatele výstupu týkajúce sa biodiverzity, ktoré sa zvyčajne týkajú oblastí ekologického záujmu a podpory sústavy Natura 2000.

V SRMH sú spoľahlivé ukazovatele týkajúce sa biodiverzity: dva ukazovatele výsledkov týkajúce sa podielu poľnohospodárskej pôdy a oblastí lesného hospodárstva, na ktoré sa vzťahujú záväzky chrániť opatrenia v oblasti biodiverzity, sú meradlom napredovania členských štátov smerom k dosiahnutiu ich cieľov v oblasti rozvoja vidieka na zachovanie biodiverzity. Okrem toho existujú tri ukazovatele výsledkov súvisiace s priamymi platbami: rozmanitosť plodín (R.11), podiel oblastí ekologického záujmu na ornej pôde (R.13) a podiel oblastí s ekologizačnými postupmi (R.14).

Meranie biodiverzity, a teda výber vhodných ukazovateľov vplyvu, nie je ľahká úloha. Pokiaľ ide o budúcu SPP, získané poznatky v rámci súčasného SRMH viedli Európsku komisiu k odstráneniu ukazovateľa týkajúceho sa VPH. Napriek nedostatkom indexu vtáctva žijúceho na poľnohospodárskej pôde sa tento index zachoval, pretože je dobrým zástupným ukazovateľom stavu biodiverzity a ukazovateľom cieľov udržateľného rozvoja. Napokon boli pridané dva nové ukazovatele vplyvu týkajúce sa krajinných prvkov a stavu druhov a biotopov.

Okrem toho sa v budúcej SPP navrhuje zachovať podávanie správ o biodiverzite (kým v súčasnosti členské štáty vykazujú výdavky týkajúce sa priority 4 – udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a biodiverzita spolu).

82. V súčasnosti uverejnený dokument predstavuje štúdiu, ktorej vypracovanie Komisia zadala na podporu formálneho hodnotenia. Publikácia celkového hodnotenia Komisie sa očakáva v prvom štvrtroku 2021 ako súčasť širšieho hodnotiaceho pracovného dokumentu útvarov Komisie o vplyve SPP na prírodné zdroje.

Komisia zdôrazňuje, že v hodnotiacej podpornej štúdii od dodávateľa sa takisto dospelo k záveru, že členské štáty by mohli využiť širšiu škálu nástrojov a opatrení SPP na podporu koexistencie poľnohospodárstva s biodiverzitou.

Odporúčanie 4 – Ukázať vplyv opatrení SPP na biodiverzitu poľnohospodárskej pôdy

Komisia prijíma toto odporúčanie.

Na stanovenie východiskovej situácie z roku 2020 pre SPP po roku 2020 sa použijú ukazovatele zahrnuté do súčasného právneho návrhu (C.35 – I.18 Index vtácej fauny, C.36 – I.19 Percentuálny podiel druhov a biotopov v záujme Spoločenstva v súvislosti s poľnohospodárstvom, ktoré vykazuje stabilný alebo pozitívny trend, C.21 – I.20 Poľnohospodárska pôda pokrytá krajinnými prvkami). Dva posledné uvedené ukazovatele sú nové a v súčasnosti sa vyvíjajú. Efektívna východisková situácia pre každý ukazovateľ bude závisieť od dátumov, kedy budú k dispozícii konkrétne údaje potrebné pre každý ukazovateľ.

Viacere útvary a iné orgány Komisie vykonávajú rôzne práce týkajúce sa monitorovania a ukazovateľov biodiverzity. Očakáva sa, že k vypracovaniu dôkladných ukazovateľov prostredníctvom podpory iniciatív na monitorovanie biodiverzity prispeje aj výskum financovaný EÚ.